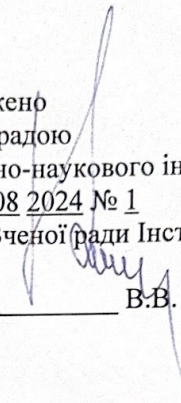

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра кримінального права та процесу

Затверджено
Вченою радою
Навчально-наукового інституту права
від «27»08 2024 № 1
Голова Вченої ради Інституту

_____ В.В. Топчій

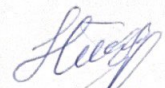
**Методичні рекомендації до написання курсових робіт
з навчальної дисципліни
«Актуальні питання кримінально-правової та кримінологічної характеристики
кіберзлочинності в Україні»**

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
освітньо-професійна програма «Правове забезпечення протидії кіберзлочинності»

Ірпінь–2024

Методичні рекомендації до написання курсових робіт складено на основі робочої програми навчальної дисципліни «Актуальні питання кримінально-правової та кримінологічної характеристики кіберзлочинності в Україні», затвердженої у 2024 році.

Укладачі:

Н. Сперкач, к.ю.н.,

О. Павлюх, к.ю.н., доцент

Гарант ОПП
«Правове забезпечення протидії кіберзлочинності»

Г. Дідківська, д.ю.н., професор

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою кримінального права та процесу, протокол від «27» серпня 2024 р. № 1

Завідувач кафедри

Г. Дідківська, д.ю.н., професор

ЗМІСТ

1. Загальні положення курсової роботи.....	4
2. Структура курсової роботи.....	5
3. Вимоги до змісту курсової роботи.....	6
3.1. Вступ.....	6
3.2. Основна частина.....	8
3.3. Висновки.....	9
3.4. Список використаних джерел.....	9
3.5. Додатки.....	9
4. Вимоги до оформлення курсової роботи.....	10
5. Організація виконання та захисту роботи.....	12
6. Орієнтовна тематика курсових робіт.....	15
7. Рекомендована література.....	17

1. Загальні положення

Складовим елементом навчального процесу, передбаченим навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти (далі Здобувачів) за освітньо-професійною програмою «Правове забезпечення протидії кіберзлочинності» є виконання курсової роботи.

Курсові роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти під час навчання.

Виконання курсової роботи передбачає основні цілі:

- поглиблення, розширення та систематизацію теоретичних знань і практичних навичок, отриманих здобувачем вищої освіти за весь період навчання;
- оволодіння методиками теоретичного та експериментального дослідження при розв'язанні конкретних правових, політичних, економічних та соціальних проблем, пов'язаних з аналізом та розробкою рекомендацій у різних галузях права;
- розвиток вмінь та навичок в проведенні самостійних аналітичних робіт, а також оволодіння методами та формами їх виконання;
- визначення підготовленості Здобувача для самостійного аналізу та викладу матеріалу, вміння захищати свою роботу перед членами комісії.

Основні вимоги до курсової роботи: чіткість побудови, логічна послідовність при викладенні матеріалу, стислість та точність формулювань, критичний підхід до теоретичного матеріалу, чинного законодавства, практики, обґрунтованість висновків та рекомендацій.

У процесі виконання курсової роботи здобувач вищої освіти повинен показати знання теоретичних основ з відповідної дисципліни, самостійно проаналізувати основні нормативні та літературні джерела і на цій основі обґрунтувати свої висновки.

Мета методичних вказівок – проілюструвати загальну схему і структуру курсової роботи, надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти щодо раціональної та ефективної організації її написання і захисту.

Теоретичний і практичний матеріал повинен викладатися чітко, переконливо, в такій послідовності, яка дозволить дати логічне завершення проблемам, що досліджуються в роботі, у вигляді висновків та пропозицій.

Тематика курсових робіт та терміни їх виконання встановлюються і затверджуються на початку навчального року відповідною кафедрою, за якою закріплено керівництво курсовою роботою. Студент самостійно обирає тему роботи, яка затверджується завідувачем кафедри. На цьому ж етапі відповідно до обраного напрямку дослідження призначається науковий керівник з числа викладачів кафедри. Вся тематика робіт є орієнтовною.

Студент несе відповідальність за дотримання встановлених вимог до курсової роботи і регламенту її виконання. Робота оцінюється позитивною оцінкою тоді, коли вона є самостійним та завершеним дослідженням і оформлена у відповідності до зазначених нижче вимог.

У курсовій роботі не повинно бути переписаних з наукових джерел положень і формулювань, а допускаються лише посилання на них. Заборонено також вміщувати до тексту курсової роботи ксерокопії, чи іншим способом виготовлені копії малюнків, графіків, таблиць тощо. Не дозволяється переписувати і переказувати своїми словами чужі тексти, видаючи їх основні ідеї та твердження за свої. Зміст слід опрацьовувати за допомогою різних методів наукового дослідження (переважно аналізу та синтезу) і в новому вигляді використовувати у власному тексті.

Дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, називається плагіатом і суворо карається у науковому середовищі. Робота, автор якої допустився плагіату, знімається з розгляду незалежно від стадії підготовки.

При виконанні курсової роботи слід уникати таких типових помилок, а саме коли:

- зміст роботи не відповідає плану курсової роботи або не розкриває тему повністю чи її частини;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам;
- матеріал викладено безсистемно;
- при написанні використано нормативно-правові акти, які втратили чинність;
- не проаналізовано нову (останні 5 років) наукову літературу з досліджуваної теми;
- кількість використаних джерел є недостатньою для розкриття обраної теми;

- не проаналізовано судову практику, застосування правових норм за темою курсової роботи;
- у тексті наведені не всі посилання на використані джерела;
- бібліографічний опис складено з порушенням вимог.

2. Структура курсової роботи

Курсова робота повинна бути логічно побудована. Структура і зміст роботи, співвідношення її розділів визначаються обраною темою.

Рекомендується така структура курсової роботи:

1. Титульна сторінка (Додаток А).
2. Завдання на курсову роботу (Додаток Б).
3. Зміст роботи (Додаток Г).
4. Вступ.
5. Основна частина роботи.
6. Висновки.
7. Список використаних джерел.
8. Додатки.
9. Висновок наукового керівника

Теми курсової роботи пропонуються Здобувачам на початку вивчення курсу. Здобувачі обирають теми курсової роботи самостійно відповідно до тематики курсових робіт та погоджують її з науковим керівником протягом 2-10 днів з моменту ознайомлення з тематикою робіт. За пропозицією Здобувача тема курсової роботи може бути уточнена науковим керівником з урахуванням тематики попередніх та подальших досліджень студента, його досвіду чи специфіки місця роботи. Підтвердженням обрання Здобувачем конкретної теми курсової роботи є належним чином заповнене та підписане завдання на курсову роботу. Подальша зміна теми курсової роботи можлива лише як виняток за обґрунтованою письмовою заявою Здобувача з дозволу наукового керівника та за погодженням із завідувачем кафедри.

При виборі теми необхідно враховувати, що в межах однієї форми навчання не допускається виконання курсової роботи за однією і тією ж темою двома чи більше Здобувачами.

Здобувач разом з науковим керівником у визначені графіком терміни, розробляє план курсової роботи, узгоджує строки її виконання та подання на перевірку.

Під час опрацювання (читання) відібраних літературних джерел Здобувачам не варто покладатися виключно на свою пам'ять, рекомендується робити на окремих аркушах паперу анотації (короткий зміст опрацьованого матеріалу). Це дасть змогу пізніше компонувати матеріал відповідно до питань курсової роботи. Рекомендується особливу увагу звернути на ідеї та пропозиції авторів щодо вирішення тих чи інших проблем, які входять у предмет дослідження курсової роботи. Розглядаючи окреме питання не варто обмежуватись точкою зору лише одного автора, нехай навіть і дуже авторитетного, а необхідно ознайомитись із декількома найбільш поширеними позиціями щодо даної проблеми, вивчити чинне законодавство, що регулює це питання, ознайомитись із практичними сторонами проблеми, статистичними матеріалами, судовою практикою тощо. Також, вивчаючи літературу не потрібно намагатись лише запозичити матеріал, а необхідно осмислити отриману інформацію, зробити її критичний аналіз, власні висновки. Важливим при опрацюванні літературних джерел є знання та навички роботи з каталогами бібліотек, персональним комп'ютером, мережею Інтернет, комп'ютерними правовими системами (ЛІГА: Закон та ін.).

По мірі опрацювання літературних джерел Здобувачем проводиться відбір, осмислення, критичний аналіз необхідних матеріалів, та включення їх до тексту певних структурних елементів курсової роботи. До тексту курсової роботи включаються лише старанно підібрані матеріали, які безпосередньо стосуються предмету дослідження і містять достовірні дані та наукові факти. Про достовірність інформації свідчить не тільки характер джерела, а й науковий, професійний авторитет його автора, належність до тієї чи іншої наукової школи. За достовірність та об'єктивність усіх даних курсової роботи відповідає студент – автор роботи.

3. Вимоги до змісту курсової роботи

Зміст курсової роботи повинен відображати послідовність та результати дослідження. Усі складові елементи роботи повинні бути пов'язані між собою, доповнювати та поглиблювати одна одну.

Зміст включає в себе:

Вступ.

I розділ – дається суспільно-політична характеристика питання, що розглядається, характеристика теоретичних основ об'єкта дослідження, основних термінів та понять тощо.

II розділ – подається аналіз проблеми, розкривається її практична значимість, а також сучасний стан проблеми.

III розділ – проектна частина роботи. Аналізується нормативний матеріал (закони і підзаконні акти), судова практика та статистика, літературні джерела. Крім того, приводиться думка студента по тій чи іншій позиції з питання, що розглядається, або його згода з одним із суджень, що наведено в літературі. Кожна думка, непогодження з відомими точками зору повинна бути обґрунтована. Це значить, що студент, посилаючись на нормативний матеріал, судову практику (з посиланням на джерела інформації) або шляхом логічного висновку, повинен показати «життєвість», пріоритет своєї позиції в дискусії.

Висновки.

Перелік списку використаних джерел.

Додатки (в разі потреби).

Кожний розділ курсової роботи містить декілька підрозділів, в яких розглядаються відповідні питання у різних аспектах (в разі потреби).

Текст курсової роботи викладається літературною мовою без перенасичення спеціальною термінологією, викладається від третьої особи, без вживання займенників «я», «ми». За необхідністю можна вживати вирази: «автор вважає», «на наш погляд» тощо (приклади найбільш поширених мовних конструкцій, які використовуються у наукових працях для виконання функції засобів зв'язку між реченнями наведено у Додатку Е). Не допускається скорочення слів і назв.

3.1. Вступ

У вступі розкривається сутність і стан наукової проблеми (завдання) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

Необхідно висвітлити такі аспекти в наступній послідовності:

- актуальність теми. Критичний аналіз та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукового завдання) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи практики застосування відповідного законодавства. Висвітлення актуальності та ступеня розробки проблеми не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми.

- ступінь розробленості проблеми, яка досліджується, в юридичній літературі та на практиці. Необхідно навести короткий огляд основної літератури (назвати вчених, які безпосередньо займалися дослідженням зазначеної проблеми), з якого видно, що дана тема ще не розкрита, або недостатньо розкрита, а тому потребує подальшого дослідження;

- мета і завдання дослідження. При формулюванні мети курсової роботи відображають орієнтацію на кінцеві результати дослідження та розробку рекомендацій. Не слід формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Метою курсової роботи є те, заради чого проводиться дослідження, тобто, вирішення проблеми у цілому, а завданнями – шлях досягнення поставленої мети. Завдання мають бути чіткими, оскільки описання їхнього вирішення становитиме зміст розділів основної частини курсової роботи, а також визначатиме їх заголовки. Рекомендується формулювати завдання як: «узагальнити...», «проаналізувати...», «розробити...», «виявити залежності...», «здійснити порівняння (оптимізацію)...» тощо.

- об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет дослідження – це окремий напрямок (складова частина) процесу, явища, який визначає тему курсової роботи і відповідає об'єкту дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і окреме. В об'єкті виділяється та його частина, яка є

предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва. В юридичній науці, найчастіше, об'єкт дослідження розглядається як правові відносини, що існують у певній сфері суспільного життя, а предметом дослідження – правові норми, що регулюють суспільні відносини, або ж проблеми правового регулювання.

- методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети та розв'язання поставлених при виконанні роботи задач. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Серед методів, які використовують при написанні наукових праць, треба особливо виділити такі:

Історичний метод – метод, що дає можливість дослідити виникнення, формування та розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків, закономірностей і суперечностей.

Діалектичний метод відіграє головну роль у теоретичному осмисленні об'єкта дослідження.

Статистичний метод використовується при дослідженні кількісних параметрів історичного процесу, коли об'єкту дослідження властиві числові показники. Він дозволяє виявити основні характеристики: розмір, протяглість, поширеність, темпи розвитку тощо.

Порівняльно-історичний метод спрямований на зіставлення виявлених історичних фактів із серією інших, схожих, однотипних фактів, у тому числі з однотипними фактами, властивими іншим історичним періодам (діахронне порівняння). З цим методом межують такі наукові прийоми дослідження, як аналогія та екстраполяція. *Умовивід* за аналогією – це висновок про схожість двох чи більше явищ за певними ознаками, зроблений на підставі схожості інших їхніх ознак. *Екстраполяція* передбачає поширення висновків, отриманих у ході дослідження однієї частини явища (процесу), на іншу його частину.

Системно-структурний метод є найбільш ефективним при дослідженні складних, динамічних систем, що складаються з великої кількості взаємодіючих елементів, які створюють відносно стійку цілісність. Найчастіше він використовується в історико-юридичних чи політологічних дослідженнях і передбачає вивчення структури елементів, властивих їм взаємозв'язків та визначення елементів, що забезпечують цілісність системи, тобто є «системоутворюючими».

Структурно-аналітичний метод передбачає з'ясування структурних елементів та особливостей досліджуваних історичних явищ. Наприклад, для виявлення соціальної структури радянського суспільства, структури системи освіти тощо.

Метод критичного аналізу документальних матеріалів передбачає застосування комплексу заходів для вивчення документальних матеріалів, у першу чергу архівних джерел.

При написанні роботи бажано також застосовувати: *принцип багатфакторності* (передбачає вивчення всього комплексу факторів, що впливали на предмет дослідження), *принцип усебічності* (аналіз явищ у всій складності їх взаємозв'язків), *принцип історизму* (передбачає висвітлення минулого в його історичному контексті, з урахуванням тих змін, які відбувалися з предметом дослідження та з усіма пов'язаними з ним явищами).

Багато історичних праць ґрунтуються на *системному підході*, який полягає в комплексному дослідженні великих і складних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин.

- наукова новизна одержаних результатів. Формулюючи нові науково-прикладні положення (рішення), необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

- практичне значення одержаних результатів. Містить перелік організацій та установ, на матеріалах яких воно виконувалось, а також (за можливості) тих установ, які могли б стати користувачами наведеної у ньому інформації та застосовували б у своїй діяльності.

- особистий внесок студента. У разі використання спільних з викладачами ідей або прикладних розробок, студент повинен відзначити цей факт у роботі із обов'язковим зазначенням

конкретного особистого внеску в ці ідеї (розробки). Формулюється особистий внесок таким чином: «Особисто автором курсової роботи віднайдено (запропоновано, розроблено)...»

Усі частини вступу повинні мати між собою логічний взаємозв'язок.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 3-5 сторінок.

3.2. Основна частина

В основній частині курсової роботи розкривається її зміст, тобто описується саме дослідження та узагальнюються його результати.

Зміст розділів основної частини повинен чітко відповідати темі курсової роботи та повністю її розкривати. Матеріал, має викладатися стисло, логічно і аргументовано.

Основна частина може складатися з розділів, підрозділів. Кожен розділ починається з нової сторінки.

В розділах основної частини подають:

- огляд літератури за темою і вибір напрямків дослідження;
- аналіз проведення теоретичного дослідження та використання емпіричних матеріалів;
- аналіз і узагальнення результатів досліджень.

Перший розділ (обсяг якого складає 10-12 сторінок машинописного тексту, викладеного в трьох підрозділах) повинен містити:

- виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність та зміст предмету досліджуваної теми, виходячи з цілей і завдань курсової роботи;
- розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел;
- визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язуванню.

Цей розділ повинен скласти теоретичну основу для другого та третього розділу. З цією метою студент подає тільки той теоретичний матеріал, який є необхідним для розв'язання практичних питань, визначених цілями та завданнями курсової роботи. Невиконання цієї вимоги призводить або до надмірного збільшення обсягу першого розділу, або до відриву від змісту другого та третього розділів. Тому цей розділ повинен являти собою не виклад загальновідомих положень з навчальних дисциплін, а бути аналізом теорії за темою, обраною студентом. При цьому студент критично усвідомлює факти, дає їм власну оцінку.

Теоретична сторона проблеми, що наведена в першому розділі, повинна продемонструвати рівень знань студента, його ерудицію в зазначеній галузі та стати інструментом до розв'язування поставлених в роботі завдань.

У першому розділі необхідно вказати на значимість і роль предмету дослідження в правових відносинах в сучасних умовах. Необхідно змалювати сучасний стан предмету дослідження (категорії) з обов'язковим використанням публікацій в періодичних виданнях. Слід акцентувати увагу на принципах, функціях, структурі і різновидах правового явища або процесу, що досліджуються. Всебічний розгляд предмету дослідження необхідно проводити, спираючись на сучасну теорію.

Результатом роботи над першим розділом має бути всебічно охарактеризований об'єкт дослідження і проблеми, що визначають умови його функціонування.

В другому розділі курсової роботи (обсяг якого складає 12-15 сторінок машинописного тексту, викладеного в трьох підрозділах) проводиться аналіз стану досліджуваної проблеми. Мета такого аналізу – отримання обґрунтованих даних, що дозволяють з'ясувати всі особливості та можливі варіанти їх розширення. Структура та зміст другого розділу носять аналітичний характер і залежать від специфіки курсової роботи. Тому вибір обсягу та методів аналізу стану проблеми досліджуваного об'єкта повинен бути погоджений з науковим керівником курсової роботи. Визначаються основні тенденції розвитку характеристик, що розкривають зміст проблеми, ступінь досконалості нормативно-правових засобів її регламентації, ступінь впливу існуючої практики на ті чи інші відносини, що регулюються чи охороняються певною галуззю права.

Результатом роботи над другим розділом має бути виявлення основних недоліків діючої практики регулювання відповідних відносини і обґрунтування гіпотези стосовно засобів можливого їх подолання або упередження.

В третьому розділі (обсяг якого складає 10-12 сторінок машинописного тексту, викладеного в трьох підрозділах) на основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації,

заходи щодо досягнення цілей у відповідності з темою курсової роботи. Заходи повинні бути логічними наслідками висновків аналізу другого розділу. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу. Якщо студент не має можливості запропонувати власне рішення, то ним на підставі критичної переробки вітчизняного та світового досвіду обирається варіант, що може бути реально здійснений в конкретних умовах.

З кожного заходу необхідно дати його обґрунтування, короткий зміст, характеристику об'єкта до і після запровадження, а також прогнозу оцінку його ефективності. Зміст та характер розроблених студентом пропозицій визначаються темою, цілями та завданнями курсової роботи. При розробці окремих заходів для доказу їх доцільності рекомендується порівнювати декілька варіантів рішень.

Між двома суміжними розділами (підрозділами) повинен бути взаємозв'язок.

Кожна курсова робота буде мати свою структуру основної частини, оскільки остання обумовлюється тематикою дослідження, баченням автором глибини проблеми та шляхів її вивчення, а також різницею у характері і значенні її окремих складових частин для досягнення поставленої у роботі мети дослідження. Конкретна структура основної частини формується у процесі написання курсової роботи, зокрема із урахуванням рекомендацій наукового керівника.

3.3. Висновки

Висновки є результатом виконаної студентом роботи, в них узагальнюються наведені в основній частині теоретичні і практичні матеріали, даються авторські рекомендації та переваги, пов'язані з їх реалізацією. Висновки мають бути чіткими, виразними, співвідноситись із загальною метою і конкретними завдання сформульованими у вступі. Висновки викладаються у тезисному порядку.

Загальні висновки подаються у кінці роботи і складають 3-5 сторінок. Висновки рекомендується починати словами: «розглянуто», «встановлено», «показано», «доведено» тощо.

Висновки до курсової роботи мають бути остаточним синтезом отриманих результатів, тобто чогось нового, запропонованого автором для вивчення та вирішення досліджуваної проблеми.

3.4. Список використаних джерел

Список використаних джерел повинен включати повний бібліографічний опис використаних при написанні курсової роботи джерел.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів повністю без скорочень і пропусків будь-яких елементів.

Використані джерела вказуються у списку в порядку використання в роботі або в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів або заголовків джерел. Джерела нумерують в порядку зростання єдиним списком. Назви джерел подаються на мові оригіналу. Такий список – одна із суттєвих частин курсової роботи, що віддзеркалює самостійну творчу працю її автора і демонструє ступінь фундаментальності проведеного дослідження.

У список не вносять публікації та інші матеріали, не згадані в тексті, навіть тоді, коли вони відомі автору і безпосередньо стосуються теми дослідження.

Мінімальна кількість джерел, використаних для написання курсової роботи – 20 найменувань.

При складанні списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016.

3.5. Додатки.

Додатки містять, як правило, допоміжні матеріали, необхідні для повноти сприйняття курсової роботи. До цих матеріалів відносять: статистичні дані, схеми, таблиці, малюнки та результати розрахунків і інші документи, що підсилюють аргументацію зроблених в основному тексті висновків та оцінок. З допомогою додатків автор роботи доводить вірогідність вихідних даних та виконаних розрахунків, а також підсилює аргументованість виконаного аналізу та запропонованих заходів, рекомендацій, пропозицій.

4. Вимоги до оформлення курсової роботи

Текст курсової роботи має бути виконаний чітким почерком пастою (чорнилом) чорного кольору, без скорочень та виправлень, або надрукований за допомогою принтера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (розмір 210x297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word Times New Roman розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Таблиці, формули та рисунки допускається виконувати тільки чорною пастою (чорнилом) або друкованим способом.

Обсяг курсової роботи складає 40-50 сторінок рукописного тексту або 35-40 сторінок друкованого.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш (додаток А), який включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках (починаючи з другої сторінки вступу) номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Завдання, календарний план та висновок наукового керівника не нумерують і до загальної нумерації сторінок не включають. Сторінки списку використаних джерел, додатків, таблиць та рисунків, які повністю займають площу сторінки, підлягають нумерації на загальних засадах.

Текст курсової роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 25 мм, верхнє та нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 15 мм.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку «№».

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого у підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати двом інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки.

Зміст, вступ, висновки, список використаної літератури та джерел не нумерують. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу не повинна стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера не повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як і пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, таблиці) необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках курсової роботи включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більші формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом «Мал.» і нумерують послідовно у межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Мал. 1.2 (другий малюнок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в курсовій роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо у курсовій роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно у межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку і перелічують їх. Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

У курсовій роботі слід застосовувати лише штрихові ілюстрації. Вони повинні мати назву, яку розміщують після їх номера. При потребі ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підмалюнковий текст).

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку курсової роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою у межах однієї сторінки.

Якщо текст, який повторюється у графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторі його замінюють словами «Те ж», а далі – лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних символів, які повторюються, не потрібно. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

При написанні курсової роботи студент повинен робити посилання на літературу, джерела, матеріали або окремі результати, які використовувалися при виконанні роботи. Такі посилання дають можливість відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дозволяють перевірити необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову, текст, обсяг. Посилатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке посилаються у курсовій роботі.

Посилання у тексті курсової роботи на джерела потрібно зазначити порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у праці [1, с. 25-26]...».

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «мал. 1.2». Посилання на формули курсової роботи вказують порядковим номером у дужках, наприклад, «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання у тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті пишуть скорочено, наприклад: «...в табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Матеріали курсової роботи скріплюються (підшиваються) у наступній послідовності:

- титульна сторінка
- завдання на курсову роботу

- зміст
- вступ
- розділи основної частини
- висновки
- список використаної літератури та джерел
- додатки (за необхідності).
- висновок наукового керівника

Після закінчення списку використаних джерел, відступивши 2 інтервали, праворуч, Здобувач вказує дату написання курсової роботи і ставить свій підпис.

Курсова робота повинна бути виконана згідно з методичними вказівками, інакше вона буде недопущена до захисту, незалежно від її змісту.

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел є необхідним елементом курсової роботи і відображає ступінь ознайомлення студента з наявною літературою з теми курсової роботи.

До списку включаються лише ті джерела, які дійсно використовувалися студентом при написанні курсової роботи.

Використані джерела вказуються у списку в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів або заголовків джерел. Джерела нумерують в порядку зростання єдиним списком. Назви джерел подаються на мові оригіналу.

Рекомендується у роботі посилатись на джерела іноземними мовами та наукові видання з Інтернет-ресурсів. Відповідно, ці джерела повинні бути і у списку використаних джерел теж іноземною мовою

Список використаних джерел обов'язково повинен містити прізвище та ініціали автора, повну назва джерела (при необхідності – номер тому та номер зібрання творів), місто видавництва, видавництво та рік видання, кількість сторінок чи посилання на сторінки. Список використаних джерел оформлюється відповідно до стандарту «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015»).

Список використаних джерел повинен містити не менше 15-20 джерел.

Оформлення додатків

Додатки оформляються після списку використаних джерел як продовження курсової роботи на наступних її сторінках у порядку появи у роботі посилань на них.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої по правому краю сторінки. По правому краю над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, Додаток А, Додаток Б і т.д. Один додаток позначається як Додаток А.

Якщо у якості додатків використовуються юридичні документи (рішення суду, протокол тощо) замість підпису вказуються прізвище посадової особи. Додатки, розміри яких більше формату А4, враховують як одну сторінку і згортають за форматом аркушів курсової роботи.

5. Організація виконання та захисту курсової роботи

У визначений кафедрою термін повністю закінчена, належним чином оформлена та підшита курсова робота подається студентом на кафедру для перевірки на наявність плагіату та подальшої перевірки керівником. Керівник курсової роботи відмічає у висновку позитивні сторони і недоліки роботи (якщо вони мають місце), дає рекомендації для їх усунення та захисту роботи, а також оцінює роботу. При необхідності доопрацювання, робота разом з рецензією повертається студенту на доопрацювання для усунення недоліків.

Курсова робота після допуску роботи до захисту керівником захищається студентом при комісії, до складу якої входять викладачі кафедри.

Курсові роботи оцінюються за **100-бальною** шкалою, при цьому керівник оцінює курсову роботу в діапазоні **від 0 до 50 балів**, а комісія по захисту курсових робіт – в діапазоні **від 0 до 50 балів**. До захисту не допускається робота студента, яка оцінена керівником менше як на **25 балів**.

При оцінюванні курсової роботи науковий керівник розподіляє загальну кількість балів, за якою оцінюється робота, між відповідними об'єктами контролю:

Чіткість визначення мети і завдань роботи:

- мета і завдання сформульовані чітко, коректно, згідно з предметом дослідження – 5 балів;
- мета і завдання в роботі не визначені, або сформульовані не чітко, або не зовсім вірно, або не узгоджені з предметом дослідження – 0 балів.

Відповідність структури роботи предмету дослідження:

- матеріал викладений системно, структура роботи побудована логічно, розділи пов'язані між собою – 5 балів;
- матеріал викладений недостатньо структурована, розділи не деталізовані, погано пов'язані між собою – 0 балів.

Використання, аналіз та ступінь опрацювання наукової літератури щодо предмета дослідження:

- в роботі використані досягнення класичної та сучасної юридичної думки, проведений якісний критичний огляд літературних джерел, наявна наукова полеміка, розглядаються різні підходи, теорії, концепції тощо, наводиться їх аналіз, порівняння з коректним посиланням на джерела – 5 балів;
- в роботі не використано наукових праць, або вони не стосуються предмета дослідження, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел, праці використані у змісті без посилань на авторів (джерела) – 0 балів.

Системність і глибина аналізу практики на матеріалах бази практики або судової практики:

- теорія вдало поєднана з фактичним матеріалом, наявні переконливі узагальнення і висновки, проведений аналіз усталеної практики правозастосування – 5 балів;
- інформаційні матеріали, судова практика використані недостатньо, добір інформаційних матеріалів не завжди обґрунтований – 0 балів.

Ступінь використання основних методів наукового пізнання під час виконання роботи, якість і глибина теоретико-методологічного аналізу проблеми:

- основні методи наукового пошуку (діалектичний, історичний системно-функціональний, логічний, порівняльний) використані студентом під час підготовки курсової роботи, про що свідчить і структура, і зміст роботи, спостерігається вміння студента аналізувати матеріал, виділяти головне, логічно мислити, робити висновки і аргументувати їх – 5 балів;
- під час підготовки курсової роботи не використано основних методів наукового пізнання, або використано не повною мірою, або спроба їх використання не дала належних результатів щодо змісту роботи, в аналітичній частині надлишок елементів описовості – 0 балів.

Ступінь розкриття теми:

- у роботі висвітлено всі, а також безпосередньо пов'язані з ними спеціальні питання теми; при цьому зачіпаються проблемні питання законодавства, держави, її інститутів, юридичної науки і практики, проводиться їх аналіз та формулюються пропозиції щодо подолання проблем, дослідження не виходить за межі предмета теми – 15 балів;
- у роботі належно висвітлено тільки основні питання й не зачіпаються конкретні спеціальні проблеми щодо теми дослідження, або предмет дослідження істотно звужено, або за змістом робота виходить за межі предмета дослідження, або аналіз проблемних питань має дещо поверховий характер – 10 балів;
- у роботі не розкрито основних питань щодо теми дослідження, або вона ґрунтується на ненаукових положеннях, або за змістом робота не відповідає структурі (плану) – 5 балів.

Рівень одержаних результатів:

- результати дослідження і пропозиції чітко сформульовані, належно обґрунтовані, теоретично цінні і актуальні, мають науковий характер, є самостійним здобутком студента, робота містить елементи новизни, має практичне значення – 5 балів;
- в роботі відсутні висновки як результати дослідження, або вони є неконкретними, чи ненауковими, обґрунтовані непереконливо або не ґрунтуються на положеннях роботи (не впливають з її змісту), випадкові – 0 балів.

Якість оформлення роботи:

➤ оформлення всіх частин курсової роботи повністю відповідає встановленим вимогам (у т.ч., зокрема, оформлення посилань на джерела та списку літератури є коректними), текст викладено логічно та грамотно і стилістично правильно – 5 балів;

➤ оформлення курсової роботи дозволяє прийняти її до захисту, проте мають місце помилки у тексті, або допущено некоректності в оформленні посилань на джерела чи списку джерел, котрі мають більш системний характер – 0 балів.

***Непереплетена, недбало оформлена, написана нерозбірливим почерком робота до захисту не рекомендується.**

У висновку керівник проставляє не тільки загальну кількість балів, але і вказує їх розподіл між відповідними об'єктами контролю.

Захист курсової роботи відбувається до початку заліково-екзаменаційної сесії на кафедрі згідно затвердженого графіку в присутності наукового керівника та студентів групи і проходить за певною процедурою, яка передбачає:

1. Виступ студента (до 5 хвилин). Для захисту курсової роботи студент має підготувати стислу доповідь щодо курсової роботи і підготовлені наочні матеріали (3-5 сторінок з найважливішими ілюстративними матеріалами; плакати або роздавальний матеріал, дискети, слайди, фотографії, макети, рекламні проспекти тощо). Обсяг тексту доповіді має відповідати не більше ніж 5 хвилинам виступу, вмістити основні результати проведеного дослідження, викладені висновки та пропозиції. Перед захистом слід ретельно прочитати відгук наукового керівника, особливу увагу звернути на висловлені зауваження і, по можливості, усунути зазначені недоліки або дати аргументовану відповідь у доповіді на поставлені зауваження. Наочні матеріали (за наявності) мають послідовно ілюструвати доповідь студента і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту. Студент стисло доповідає сутність проведеного дослідження, дає оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь наочними матеріалами.

2. Відповіді на запитання. Під час захисту курсової роботи студентів ставляться запитання щодо змісту курсової роботи. Відповіді студента мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

3. Оцінку курсової роботи з урахуванням процедури її захисту.

Відповіді студента мають бути конкретними, змістовними, лаконічними та науково обґрунтованими.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за модульно-рейтинговою системою. Студенти, які не виконали або не захистили курсову роботу, не допускаються до семестрового контролю, як такі що не виконали навчальний план здобувача вищої освіти.

Результати захисту студентами курсових робіт щорічно заслуховуються на засіданні кафедри.

Курсові роботи зберігаються в архіві протягом трьох років, потім списуються в установленому порядку.

Роботи, що мають наукову і практичну цінність, рекомендуються кафедрою для написання студентом наукової або магістерської роботи з даної теми.

За незадовільними результатами захисту курсова робота виконується повторно за наявності заяви студента про допуск до повторного захисту, дозволу завідувача відповідної кафедри, затвердження теми та призначення наукового керівника. На вимогу кафедри тему роботи може бути змінено або у межах теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені і доповнені. Повторний захист курсової роботи проводиться в період складання академічної заборгованості.

Максимальна сума балів, що одержується студентом при захисті, становить 50 балів. Доповідь студента оцінюється за кожним із наступних критеріїв:

- логічність і стислість доповіді – за шкалою 0-12-17 балів;

- свобода володіння матеріалом – за шкалою 0-12-17 балів;

- правильність і повнота відповідей на запитання членів комісії, участь у дискусії з метою відстоювання своєї точки зору – за шкалою 0-11-16 балів.

**6. Орієнтована тематика курсових робіт
з курсу «Актуальні питання кримінально-правової та кримінологічної характеристики
кіберзлочинності в Україні»**

1. Проблеми кримінально-правової охорони власності в сучасних умовах інформатизації суспільства.
2. Проблеми кримінально-правової охорони інтересів правосуддя за допомогою мережі Інтернет.
3. Кримінологічна характеристика кіберзлочинності.
4. Кіберзлочинність: її детермінація та запобігання.
5. Феномен кіберзлочинності в сучасній кримінологічній теорії.
6. Кримінально-правова характеристика кіберзлочинності в Україні.
7. Загальнотеоретичні засади правового регулювання боротьби з кіберзлочинністю.
8. Перспективи та тенденції розвитку правового регулювання боротьби з кіберзлочинністю в Україні.
9. Теоретико-правові основи боротьби з кіберзлочинністю.
10. Кіберзлочинність в Україні: причини, наслідки та шляхи протидії.
11. Протидія кіберзлочинності як складова національної безпеки держави.
12. Стан та особливості кіберзлочинності в Україні.
13. Фішинг як найпоширеніший вид шахрайства в Інтернеті: види та сутність.
14. Проблеми нормативно-правового регулювання у сфері застосування новітніх інформаційних технологій.
15. Організаційні та правові основи діяльності осіб у мережі Інтернет в Україні та за її межами.
16. Розслідування кіберзлочинів, вчинених з корисливих мотивів, що пов'язані з фінансовоекономічною сферою відносин у кіберпросторі.
17. Розслідування кіберзлочинів, вчинених з антидержавно-політичних мотивів, пов'язаних з державнополітичною сферою відносин суб'єктів у кіберпросторі.
18. Розслідування злочинів, вчинених з соціальноекономічних мотивів, що пов'язаних з соціальною сферою відносин суб'єктів у кіберпросторі.
19. Поняття кіберзлочинів та їх класифікація в Європейській конвенції по боротьбі з кіберзлочинністю.
20. Джерела інформації про кіберзлочин, виявлення кіберзлочинів як напрямок правоохоронної діяльності.
21. Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність як основа кримінально-правової охорони суспільних відносин у кіберпросторі в Україні.
22. Організаційні форми початку кримінального провадження щодо кіберзлочинів та джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення певного виду кіберзлочинів.
23. Сутність та криміналістична класифікація кіберзлочинів, вчинених з корисливих мотивів.
24. Особливості кіберпростору, що привертають увагу злочинців до використання його середовища з метою досягнення злочинного результату.
25. Сутність понять “комп'ютерний злочин”, “кіберзлочин”, “злочини у сфері ІТ-технологій” та “злочини у сфері комп'ютерної інформації”: теоретичні та нормативні позиції вказаних термінів в Україні та за кордоном.
26. Діяльність кіберполіції в Україні щодо запобігання кіберзагрозам національній безпеці.
27. Основні галузі права для регулювання відносин у кіберпросторі в Україні: проблема міжгалузевих питань та шляхи їх вирішення.
28. Основи правового регулювання відносин у кіберпросторі в сфері незаконного наркообігу та торгівлі іншими товарами, що мають особливий порядок обігу в Україні та світі.
29. Зміст суспільних відносин, що виступають об'єктом злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.
30. Загальна характеристика ознак суб'єктивної сторони складів злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

31. Загальна характеристика ознак суб'єктів складів злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.
32. Об'єктивна сторона та кваліфікуючі ознаки складу злочину «Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку».
33. Об'єктивна сторона та кваліфікуючі ознаки складу злочину «Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут».
34. Об'єктивна сторона та кваліфікуючі ознаки складу злочину «Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації».
35. Об'єктивна сторона та кваліфікуючі ознаки складу злочину «Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї».
36. Об'єктивна сторона та кваліфікуючі ознаки складу злочину «Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється».
37. Об'єктивна сторона та кваліфікуючі ознаки складу злочину «Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку».
38. Фактори зростання кількості злочинів і правопорушень в сфері високих технологій.
39. Визначальні фактори при прийнятті рішень потерпілими від злочинів у сфері високих технологій. Норми, що рекомендовані до включення в національне законодавство Рекомендацією RNo 89 «Про комп'ютерну злочинність».
40. Які правопорушення відповідно до Конвенції «Про кіберзлочинність» відносяться до комп'ютерних злочинів.
41. Класифікація комп'ютерних правопорушень за міжнародним кодифікатором Інтерполу.
42. Форми співпраці країн СНД у сфері боротьби з комп'ютерними злочинами.
43. Загальна характеристика злочинів у сфері високих технологій відповідно до законодавства Англії.
44. Загальна характеристика злочинів у сфері високих технологій відповідно до законодавства Іспанії.
45. Загальна характеристика злочинів у сфері високих технологій відповідно до законодавства Швейцарії.
46. Загальна характеристика злочинів у сфері високих технологій відповідно до законодавства США.
47. Два основних напрямки формування системи правоохоронних органів здійснюють боротьбу зі злочинами у сфері високих технологій.
48. Загальна характеристика системи правоохоронних США здійснюють боротьбу з комп'ютерними злочинами.
49. Загальна характеристика системи правоохоронних органів України, що здійснюють боротьбу зі злочинами у сфері високих технологій.
50. Типові моделі різних категорій злочинців, які скоюють злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.
51. Статистична характеристика злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.
52. Основні напрямки профілактика і припинення злочинів у сфері високих технологій.
53. Основні напрямки вдосконалення українського національного законодавства про відповідальність за злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

54. Кіберзлочинність як складова кібербезпеки.
55. Основні види кіберзлочинності.
56. Глобальні тенденції в галузі використання технологій та підключення до Інтернету.
57. Офіційні механізми міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю.
58. Неофіційні механізми міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю.
59. Стратегії кібербезпеки: основні особливості.
60. Національні стратегії кібербезпеки: життєві цикли, передова практика та репозиторії.
61. Заходи забезпечення кібербезпеки та зручність використання комп'ютерами та інформаційними мережами.
62. Ситуаційне попередження кіберзлочинів.
63. Криміналістичні та кримінологічні особливості кіберзлочинності.
64. Організаційно-правові засади боротьби із кіберзлочинністю: Україна та світ.
65. Механізми міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю: проблеми та шляхи їх вирішення.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Антипов В.І. Кримінальний кодекс України в контексті міжнародного права та практики Європейського суду з прав людини: правові норми, судова практика, науково-практичний коментар / В. І. Антипов. Харків: Право, 2019. 1200 с.
2. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар. URL: <http://surl.li/ghyid>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Конституційного Суду України, Верховного Суду України та Верховного Суду, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Видання третє. – практичний посібник. Туркот М.С., Столітній А.В., Шмаленя С.В., Снігар М.І. К: Норма права. 2024. 1404 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина. Навчальний посібник. К 82 Конспект лекцій / Г.В. Дідківська, Ю.В. Нікітін, С.С. Мірошніченко та ін./за заг.ред. В.В. Топчія. Вінниця: Твори, 2021. 412 с.
5. Збірник вибраних наукових статей науково-педагогічних працівників кафедри кримінальної юстиції Навчально-наукового інституту права/за заг. ред. В.В. Топчія; ред. кол.: Топчій В.В. (голова), Дідківська Г.В., Омельчук Л.В. Вінниця: ТВОРИ, 2022. 308 с.

Допоміжна:

1. Антипов В. Кримінальна відповідальність штучного інтелекту. Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки», 24 листопада 2017 р. Університет державної фіскальної служби України, Навчально-науковий інститут права. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С.329-331.
2. Любавіна, В. П. Сутність кіберзлочинності та способи боротьби. Молодий вчений, 8 (108), С. 22-25. 2022. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-8-108-6>
3. Топчій, В. В. Проблеми кримінально-правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки 30 (69). № 2 (2019) С. 110-113.
4. Бараненко Д. В., Дідківська Г. В. Особливості використання інформаційних технологій у діяльності центральних органів виконавчої влади: аналіз зарубіжного досвіду. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3. Том 2. С. 46–50.
5. Бараненко Д. В., Дідківська Г. В. Окремі аспекти оптимізації адміністративно-правового регулювання інформаційної взаємодії центральних органів виконавчої влади. Правові новели. 2020. № 12. Том 2. С. 33–36.
6. Бараненко Д. В., Дідківська Г.В. Аналіз сучасних проблем адміністративно-правового регулювання нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади. Право і суспільство. 2020. № 3. Том 2. С. 36–39.

7. Didkivska G., Punishment in the doctrine of criminal law: a comparative aspect. «Правові засоби протидії злочинам проти основ національної безпеки в умовах військової агресії»: зб. матеріалів доп. Національний технічний університет України імені Ігоря Сікорського. Київ, 2022. С.66-67.
8. Дідківська Г.В. Міжнародне правове забезпечення протидії злочинності. Міжнародне право ХХІ століття: сучасність та майбутнє: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародне право ХХІ століття: сучасність та майбутнє» 25 травня 2022 р. Державний податковий університет, Навчально-науковий інститут права. Ірпінь: 2022 С.63-66
9. Павлюх О.А., Павлюх А.І., Лупай А.С. Актуальність питання боротьби з кіберзлочинністю як складова загально-кримінальної злочинності. *Ірпінський юридичний часопис*. 2023. № 3 (12).
10. Павлюх О.А., Санжаров В.А., Санжарова Г. Ф. Виклики сучасної кібербезпеки: інституційні і правові відповіді Німеччини. *Ірпінський юридичний часопис*. 2023. № 3 (12).
11. Павлюх О.А., Санжарова Г.Ф. Кіберзлочинність: проблеми дослідження та методи правового реагування. Всеукраїнська науково-практична конференція до Дня науки та 30-річчя Національної академії правових наук України «актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених», Київ, 18 травня 2023 року.
12. Шевченко А. Є., Павлюх О.А., Санжаров В.А. Питання кібербезпеки в сучасному італійському законодавстві: національний безпековий периметр. Наукові тренди постіндустріального суспільства: матеріали IV Міжнародної наукової конференції, м.Суми, 31 березня, 2023 р. Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа. 296с. С. 80–82. ISBN 978-617-8126-25-4. DOI: <https://doi.org/10.36074/mcnd-31.03.2023>.

Інформаційні ресурси Інтернет:

1. Computer crime and intellectual property section (CCIPS). Official website of the US Department of Justice. URL: <https://www.justice.gov/criminal-ccips>.
2. Cybercrime Convention Committee. T-CY Guidance Note 1. On the notion of computer system. Article 1(a) Budapest Convention on Cybercrime. Adopted by the T-CY at its 8th Plenary.
3. Europol. Public Awareness and Prevention Guides. Ht;bv ljcnegeg. URL: <https://www.europol.europa.eu/>
4. Вісник Міністерства доходів і зборів України. URL: www.visnuk.com.ua
5. Газета „Юридичний вісник України”. URL: www.yurincom.com/ua/yuridichniy_visnyk_ukrainy/
6. Додатковий протокол до Конвенції про злочини в сфері комп'ютерної інформації, про інкримінування расистських актів і досконалого ксенофоба за допомогою інформаційних систем. Страсбург, 28 січня 2003 року. URL: <http://www.coe.int/tu/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680081611>.
7. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>.
8. Конвенція про кіберзлочинність від 9 листопада 2001 Страсбург. URL: http://stra.teg.ru/library/№atio№al/34/evro/ko№v_kiber.
9. Конвенція про комп'ютерні злочини. Будапешт, 23 листопада 2001 року. URL: <http://www.coe.int/tu/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680081580>.
10. Національна академія правових наук України. URL: www.aprnu.kharkiv.org
11. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
12. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: www.nplu.org.
13. Освітній портал. URL: www.osvita.org.ua
14. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
15. Офіційний портал Державної фіскальної служби України URL: <http://minrd.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Вищоїради юстиції України. URL: www.vru.gov.ua
17. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
18. Рекомендація № R 89 (9) Комітету міністрів країн-членів Ради Європи про злочини, пов'язаних з комп'ютерами, прийнята 13 вересня 1989 р. URL: <https://is.gd/4qc1W6>

Міжнародні видання:

1. Petrović, Dragana B. "PRIVACY AND PROTECTION OF PERSONAL DATA– CRIMINAL LAW ASPECT." *Strani pravni život* 66.4 (2022): 469-489. URL:

<http://stranipravnizivot.rs/index.php/SPZ/article/view/913>.

2. Matanky-Becker, Rian, and Ella Cockbain. "Behind the criminal economy: using UK tax fraud investigations to understand money laundering myths and models." *Crime, Law and Social Change* 77.4 (2022): 405-429. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10611-021-09997-4>.
3. Velasco, Cristos. "Cybercrime and Artificial Intelligence. An overview of the work of international organizations on criminal justice and the international applicable instruments." *ERA Forum*. Vol. 23. No. 1. Berlin/Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2022. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12027-022-00702-z>.
4. Suhendi, Dadang, and Erwin Asmadi. "Cyber laws Related to Prevention of Theft of Information Related to Acquisition of Land and Infrastructure Resources in Indonesia." *International Journal of Cyber Criminology* 15.2 (2022): 135-143. URL: <https://cybercrimejournal.com/menuscript/index.php/cybercrimejournal/article/view/35>.
5. PALMIOTTO, Francesca. Artificial intelligence and the transformation of criminal trials: preserving fairness in Europe. Diss. European University Institute, 2023. URL: <https://is.gd/QaBBBq>
6. Reagan, Leslie J. *When Abortion Was a Crime: Women, Medicine, and Law in the United States, 1867-1973, with a New Preface*. Univ of California Press, 2022. URL: <https://is.gd/yN4Pbh>.
7. Acale Sánchez, María, Ivana Marković, and Susanne Strand. "Gender Competent Criminal Law." *Gender-Competent Legal Education*. Cham: Springer International Publishing, 2023. 429-465. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-14360-1_13
8. Ben-Itzhak Y. Organized Cybercrime // *ISSA Journal*. October 2008, available at: URL: <https://dev.issa.org/Library/Journals/2008/October/Ben-Itzhak-Organized%20Cybercrime.pdf>
9. Kerr P., Rollins J., Theohary C. *The Stuxnet Computer Worm: Harbinger of an Emerging Warfare Capability*, CRS Report for Congress, available at: URL: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R41524.pdf>.
10. Orrey K. *A Survey of USB Exploit Mechanisms, profiling Stuxnet and the possible adaptive measures that could have made it more effective*. Available at: URL: <http://www.vulnerabilityassessment.co.uk/education/whitepaper.pdf>.
11. Pavliukh O.A., Sanzharova G F., Shevchenko A.E., *Germany's National Legal Framework in the Field of Cyber Security*. International scientific conference «Topical issues of modern jurisprudence»: conference proceedings (April 5–6, 2023. Częstochowa, the Republic of Poland). Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. 232 pages. P.38–41. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-313-2-9>.

Монографії:

1. Топчій В. В., Дідківська Г. В., Нікітін Ю. В. та ін. *Кримінологічні засади участі України у міжнародній системі запобігання злочинності: монографія*. Вінниця, ТОВ «ТВОРИ», 2021, 376 с.
2. Дідківська Г. В. *Кримінологічна характеристика участі України в системі запобігання міжнародній злочинності: монографія*. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 356 с.

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права**

Кафедра кримінального права та процесу

КУРСОВА РОБОТА

з навчальної дисципліни «Актуальні питання кримінально-правової та кримінологічної
характеристики кіберзлочинності в Україні»
на тему: «Проблемні питання кваліфікації кіберзлочинності»

Здобувач вищої освіти:

1 курсу, групи ПМПД/ПМПДЗ-24-1

Галузь знань 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

Гузько Ольга Вікторівна

Науковий керівник:

Доктор юридичних наук, професор, професор кафедри

Цюприк Ігор Володимирович

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Ірпінь-2024

(зворотна сторона титульного аркушу (стерти перед роздрукуванням))

Реєстраційний № _____ (дата) _____ (підпис)

Результати перевірки _____ (до захисту, на доопрацювання) _____ (підпис)

Державний податковий університет

Кафедра кримінального права та процесу
Навчальна дисципліна «Актуальні питання кримінально-правової та кримінологічної
характеристики кіберзлочинності в Україні»
Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
Курс 1 Група ПМПД/ПМПДЗ-24-1

ЗАВДАННЯ**на курсову роботу**

здобувачеві вищої освіти Гузько Ользі Вікторівні

1. Тема курсової роботи «Проблемні питання кваліфікації кіберзлочинності»
2. Строк здачі здобувачем вищої освіти закінченої роботи _____
3. Вихідні дані по роботі

Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР; Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 04.11.1950 р., ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997 р

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які підлягають розробці)

5. Перелік графічного матеріалу (з точним значенням обов'язкових креслень) _____

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів курсової роботи	Строк виконання етапів (роботи)	Примітки
1.	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи		
2.	Підготовка 30 % курсової роботи та подання її керівнику		
3.	Підготовка 70 % курсової роботи та подання керівнику		
4.	Підготовка 100 % курсової роботи та подання керівнику		
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника		
6.	Отримання відгуку керівника роботи		
7.	Захист курсової роботи		

Здобувач вищої освіти _____ О. В. Гузько
(підпис)

Керівник _____ І. В. Цюприк
(підпис)

«_____» _____ 2024 р.

Зразок оформлення змісту курсової роботи

**Основи комп'ютерних технологій. Глобальні тенденції в галузі
використання технологій та підключення до Інтернету.**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ».....	5
1.1. Основні складові елементи комп'ютера.....	8
1.2. Периферія комп'ютера та «інтерфейс» як комп'ютерний термін.....	10
РОЗДІЛ 2. КОМП'ЮТЕРНІ ОПЕРАЦІЙНІ СИСТЕМИ – ЇХ ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЩОДО ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИНАМ.....	15
2.1. Поняття та види операційних систем.....	18
2.2. Визначення комп'ютерних систем, які використовуються в різних правових системах.....	22
РОЗДІЛ 3. ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПІДКЛЮЧЕННЯ ДО ІНТЕРНЕТУ	24
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35

РОЗДІЛ 1

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

1.1. Основні складові елементи комп'ютера

Комп'ютер – це сучасний програмно-керований пристрій для обробки інформації шляхом маніпулювання даними, поданими у числовому вигляді. За своєю будовою обчислювальна машина може бути механічним або немеханічним (електронним чи на інших засадах) пристроєм, призначеним для проведення обчислень, які можуть відбуватися дискретно або безперервно. Фізично комп'ютер може функціонувати за рахунок переміщення будь-яких механічних частин, руху електронів, фотонів або використання ефектів будь-яких інших фізичних явищ.

У вужчому значенні «комп'ютер» – це електронний пристрій з можливістю програмування, який здійснює обчислення за заздалегідь визначеним алгоритмом, оскільки з другої половини ХХ ст. практично всі комп'ютери створені з використанням електронних пристроїв як функціональних елементів.

Перші комп'ютери були призначені лише для виконання обчислень, але на сьогодні комп'ютери використовують у промисловості та техніці як системи керування – вони є невід'ємною частиною складної побутової техніки (телевізори, пральні машини, мікрохвильові печі, телефони), промислових роботів, АСУ, електронних систем для транспортних засобів.

Сучасний комп'ютер складається з центрального процесора, який відповідає за обробку інформації, та пристрою пам'яті на основі напівпровідникових мікросхем, в якому інформація зберігається. Результат виконаної роботи може бути поданий користувачеві за допомогою різних пристроїв виведення інформації: у вигляді візуального зображення на екрані монітора, роздрукований на папері за допомогою принтера, відтворений у звуковій формі або іншим доступним способом. Пристрої введення (клавіатури, миші, джойстики тощо) дають змогу отримувати інформацію із зовнішніх джерел.

Складові комп'ютера (системний блок, пристрої введення, зберігання, виведення даних).

Пристрої обробки даних (процесор).

Пристрої введення (клавіатура, миша, сканер, мікрофон).

Пристрої зберігання (жорсткий магнітний диск, оптичний диск, флеш-пам'ять).

Пристрої виведення даних (монітор, принтер, звукові колонки).

Групи клавіш клавіатури.

Призначення основних клавіш клавіатури.

Комп'ютер складається з багатьох частин і пристроїв. Можна виділити основні пристрої, тобто такі, без яких комп'ютер працювати не може:

1) системний блок;

- 2) монітор;
- 3) миша;
- 4) клавіатура.

**МОВНІ КОНСТРУКЦІЇ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ДЛЯ
ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЇ ЗАСОБІВ ЗВ'ЯЗКУ МІЖ РЕЧЕННЯМИ**

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>	
Причина та її наслідок, умова та наслідок	(і) тому, тому, що	
	оскільки	
	з чого звідки	виходить
	внаслідок	
	у результаті	
	на основі зазначеного вище, на підставі зазначеного вище	
	у зв'язку з цим	
	залежно від	
	згідно з цим	
	у цьому випадку	
	за таких умов	
	у такому випадку	
	(а) якщо (ж)..., то ...	
		що
Часове співвідношення та порядок викладення	спочатку, насамперед, у першу чергу	
	першим наступним, попереднім	кроком
	одночасно, у той самий час	
	поруч з цим, поряд з таким	
	попередньо, вище, раніше	
	ще раз, знову	
	потім, нижче, після цього	
	згодом, далі, пізніше	
	по-перше, по-друге і т.п.	
	зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу	
	у минулі роки, останнім часом, останнього часу	
	на закінчення, зрештою, нарешті	
Зіставлення та протиставлення	але, втім, а проте, та, однак, зрештою	
	як..., так і...; так само, як і ...	
	не тільки, але і (й)	
	порівняно з; якщо..., то...	
	на відміну, навпаки, на протигагу	
	аналогічно, таким чином, також	
	з одного боку, з іншого боку	
Доповнення або уточнення	також і, до того ж, при цьому, разом з тим	
	окрім більше	того

Мовна функція	Лексичні засоби	
	понад	
	особливо, а надто	
Посилання на попередній або наступний вислів	тим більше, що	
	у тому разі, у випадку, тобто, а саме	
	як було	сказано
		показано
		доведено
		відзначено
		отримано
		знайдено
		встановлено
	згадано	
	виходячи з міркувань	
	як підкреслювалось, вказувалось вище	
	згідно з цим	
	відповідно до цього	
	відповідним чином	
	у зв'язку з цим, відповідно до цього	
	у зв'язку з вищевикладеним	
цей, що розглядається, вищевказаний і т.п.		
такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу, такого виду, схожий на ...		
багато з них, один з них, деякі з них		
наступний, деякий, надалі, подальший, дальший, другий		
більшість, більша частина		
керуючись положенням		
Узагальнення, висновок	дослідженням встановлено	
	як наслідок	
	таким чином, отже	
	у результаті, у кінцевому підсумку	
	звідси, з цього	витікає
		виходить
		стає зрозумілим
		очевидно
	це	дозволяє зробити висновок
		дозволяє дійти висновку
зводиться до такого		
свідчить		
переконує		
на закінчення, і нарешті		
Ілюстрація	наприклад; так, як приклад; для прикладу	
	прикладом може слугувати (бути)	
	такий же (наприклад)	
	у випадку, для випадку	
	про те може свідчити; що очевидно	
Введення нової інформації	розглянемо такі випадки...	
	зупинимось детально на...	
	основні переваги цього методу полягають у...	
	деякі додаткові зауваження...	
	декілька слів щодо перспектив дослідження...	
	наведемо декілька прикладів	

ВИСНОВОК
по курсовій роботі
здобувача вищої освіти Гузько Ольги Вікторівни
з навчальної дисципліни: «Актуальні питання кримінально-правової та
кримінологічної характеристики кіберзлочинності в Україні»
за темою: «Проблемні питання кваліфікації кіберзлочинності»

Основні дані про курсову роботу:

Відповідність структури роботи предмету дослідження

Ступінь розкриття теми

Ступінь опрацювання нормативно-правових джерел, навчальної та наукової літератури

Позитивні досягнення в роботі:

Основні зауваження по роботі:

Загальний висновок:

Курсова робота за змістом та оформленням

вказати відповідність встановленим вимогам

Кількість балів за попереднім оцінюванням роботи відповідно до встановлених критеріїв (зміст, оформлення тощо)

за 100-бальною шкалою, не більше 50 балів (до усного захисту)

Кількість балів, одержаних за усний захист роботи

(до 50 балів)

Підсумкова оцінка за роботу

за 100-бальною шкалою / традиційною / та шкалою ECTS

посада викладача (наукового керівника)

підпис

ПІБ

посада викладача, котрий проводив усний захист

підпис

ПІБ